

"G. S." predbaciva, da napada "Jednoto" in da ji želi škode, kjer le more. — Kdaj pa je sobr. Žemberger napadel jednoto? Kje jo je napadel?? Odgovorite nam, gospodje okoli "Gl. Sv.!"

Mar smatra gospoda "svobodna", ako je Žemberger razkrinkaval "može svobode" pri listu in jednoti, da naj se to krsti za atentat na jednoto?! — Zelo modro! Preglasna gospoda "svobode" naj prime sama sebe za nos; sama hodi v zanjke, ki si jih spleta stem, da pričbuje dopise zavratne in lažnjive usebine, — potem, ko ne more iz zadrege, se hoče pa izmazati, kot kača skozi plot.

Pravične dopise se vrže v koš seveda, ker to gospodom "škodi".

Naše društvo bi sploh ne poslalo izjave na "Glas Svob.", ako bi se na II. gl. zborovanju ne bili izrekli delegatje, da naj se vse v S. N. P. J. spadajoče stvari pričbuje v glasilu — razen veselje.

Mi smo se torej držali sklepov; kaj pa Konda? —

Kaj ne g. Konda da bi šlo, ako bi bil dopis naperjen na sobrata Ig. Žembergerja, ali pa če bi Vam društvo še posebej plačalo zato. V tem slučaju bi niti paprika ne bila prehuda.

Mislite sicer, da bode "Proletarac" Vam služil, ali motite se; Vi storite svojo dolžnost, ki jo naše društvo od Vas zahteva!

Za "Proletarca" se ne bojite! — on bo že storil svoje dolžnosti!... Vi boste dobivali popriko, "Proletarac" pa podporo...

— S socijalnim pozdravom

John Rebolj,
Box 68, Glencoe, O.

DOPIS.

Glencoe, O., 21. dec. 1906.

Cenjeno uredništvo in čitatelji "Proletarca"!

Žalostno vest imam poročati danes, namreč, da je umrla soproga našega brata Andreja Kravanja-ta, Banjoa je bila iz Primorskega doma, — od Soče. Stara je bila 29 let.

Bila je marljiva in priljubljena vsim delavcem. Ko smo ustanovili Med. soc. klub, je postala članica tega. Pozneje pristopila k hrvatski "Zajednici", dalm. "Slogi" in dr. sv. Štefana v Belwood, W. Va.

Pokojnica je govorila več jezikov in je bila naobražena, kot je malo žensk v Ameriki.

V stari domovini zapušča mater in druge sorodnike, v Ameriki pa moža in petero nedoraslih otrok.

Stareja hčerka je stara 8 let, najmlajša pa 2 mesca.

19. decembra ji je priredil soproga lep pogreb, si so se ga udeležili društvo "Ibratstvo" št. 4 iz Neffa, O., in "Jutranja Zora" iz Glencoe, O., spadajoče v S. N. P. J., kakor tudi društvo sv. Štefana iz Belwood, W. Va., spadajoče k "Nar. hrv. zajednici". Zakopali smo blago pokojnico na pokopališču v Wheeling, W. Va. Trajen spomin mili pokojnici! Naj Ti bo lahka tuja zemljica!!

Z bratskim pozdravom,

Ignac Žemberger.

Sodnugi! Agitirajte povsod za "Proletarca", da postane čimprej tednik.

EN DAN V ŽIVLJENJU KRALJA.

Zgodovinska novela.

Spisal E. Curtius.

(Nadaljevanje iz oktobrske št. l. l. in konec povesti.)

Kralj je snel klobuk z glave, prekrizal se je in poljubil svinčenega malika, kateri je visel patru ob strani, kakor vojaku meč in prav ponižno vprašal:

"Ali ti ni papež zapovedal, da me moraš vbogati. Jaz bom prosil boga, da me ti sveti mož obsenčiš s svojo milostjo."

Sedaj se je obrnil kralj k prestolonasledniku, pogladil ga po čelu in s prisiljeno prijaznostjo vprašal ga, kako se počuti.

Princ Karel je z otroško živahnostjo pripovedoval o svojih doigračnih in enakomernih igrah, tožil je o tiranstvu sestre Ane in hvallil je o dobrosrčnosti sestre Iranke.

Princ je tudi prosil, da bi se mu dovolilo več poduka, kakor do sedaj, ker se mora sramovati, da so sinovi vazalov bolj učeni kakor on, dasi so mlajši.

Kralju se je pričelo gubančiti čelo in suhoparno je rekel:

"Močni očetje imajo navadno slabotne sinove. Tudi ti nisi izjema. Zato raj bi bilo narobe, če bi tvoje slabotno zdravje uničevali s podvojenim podukom. Ti boš tako srečen, ker ti bom zapustil mogočno in cvetočo državo. Tebi se ne bo treba bojevati s zunajnimi ne z notranjimi sovražniki. To težko nalogo sem jaz dovršil.

Tvoja znanost je v tem, da se boš imenoval očeta svojega naroda, narod bo že verjel. Kar se pa tiče razmer tvojega dvora do drugih tujih knezov, si zapomni, da le tisti vlada, ki zna potuhniti se in sejati neslogo.

Takšno vedo se pa ne predava na nobeni univerzi, v tem oziru je navadni razum najboljši učitelj in jaz upam, da tudi razuma ne primanjkuje. Sploh pa zaupaj le meni, in bodi vedno pokoren sin."

Princ je z očmi tercijalca gledal svojega očeta in poslušal njega zofistične nauke.

Nakrat ga je pahnil kralj od sebe in mu namignil, naj odide. In v tem trenutku, ko je kralj dajal nauke svojemu sinu, je zopet zagledal prikazen svojega očeta, ki je radi njega lakote poginil.

In minulo je dokaj časa, da se je kralj zavedel, da je treba sprejemati prošilce.

Stric Tristan je kakor pes stal poleg njega, v ozadju so pa stali Švicarji z nabrušenimi partizanskimi in nabitimi puškami.

Najprvo so ustopili seli, ki so prinesli poročila z družih dvorov in kraljevih namestnikov.

Ta poročila so nekako zabavala kralja in rad je pozabil na svoje telesno hiranje.

Vstopila je deputacija nemških tiskarjev, ki se je pritožila proti pariški teološki fakulteti, ki zadržuje izvrševati tiskarsko obrt na Francoskem.

Kralj je deputacijo milostljivo sprejel.

"Vrag vzemi vse!" je hinavsko jezno zaklical kralj, "če slučajno vlada človek, ki pospešuje vsak na predek v interesu človeštva, potem mu nasprotujejo črnosuknježi.

Ali dokler sem jaz kralj, toliko časa bode lahko vsakdo učil vedo, resnico in znanost."

Tiskarji so se globoko poklonili kralju in so hvalili njega pravičnost in razumnost.

Za njimi so sledili drugi prošilci. Ali Ljudevit XI: je imel za vsakega le besede in zopet besede.

In ko je kralj zadnjega prošilca potolažil s prazimi obljubami, je odšel s krvnikom Tristanom v mučilnico. Tu je hladnokrvno gledal, seveda skrit, kako mučijo njegovega nedolžnega kuharja. A ker kuhar ni nič priznal, je dobil še dvesto palic kot nameček za prestane muke.

Ko se je kralj ob tem prizoru okrepčal, so pričeli trobentači klicati h kosilu.

Tu se je vršilo vse po etiketi. Kralja je le jezilo, da radi svojega slabotnega želodca ni smel uživati najfinejših jedil.

Komaj sta zapustili kraljevi hčeri obednico, se je približal kralju Tristan in mu v pasje ponižnem tonu šepnil na uho, da ima paž Lancelot z dvorno damo princezije Ivanke z Henriko pl. Alghier ljubezenko razmerje.

Kralj je jeze zardeel kakor puran.

"Še danes naj prejmeta najostrejšo kazen," je pikro dejal kralj.

"Kje se shajata?"

"V mlinu sv. Duha," je ponižno odgovoril Tristan. "In danes zvečer se zopet snideta."

"Dobro," je rekel kralj in v njegovih očeh se je čitala zverska krvoločnost. "Ali danes jih zasačimo. Prejeli bodo vsi svoje plačilo, da ne bo nihče mogel trditi, da na dvoru Ljudevita XI. žive sami razuzdanci. Kaj ti porečeš k temu stric?"

Tristan se je nasmejal hudobno.

"Moj kralj in gospod vedno pravo zašene."

"Torej pojdemo na delo stric. Zapovej lovem, naj se zbero na dvorišču, da bo vsakdo mislil, da se gre le za nedolžen izlet. Ti boš pa šel s zanesljivimi možmi v obližje mlina in se tam skrili. Kedar se bo parček sešel, potem jezdi meni nasproti in mi povej resnico."

Zvršilo se je vse tako, kakor je kralj zapovedal.

Komaj je Tristan s svojimi biriči zginitil z dvora, že je odjezdil tudi kralj s svojim spremstvom. Kralj je zaničljivo odzdravljaval kmetom, ki so strahu skoro poklekovali pred trinogom.

Kmalu mu je nasproti prijezdil Tristan in mu naznanil, da sta šle miški v nastavljeno past.

Kralj se je zopet nasmejal hudobno. Zapovedal je spremstvu naj se razide, s Tristanom je pa odšel v mlin.

Ko sta vstopila v mlin, je mlinar pobledele. Vedel je, da je zgubljen. "Pazi na lopova," je surovo zaželel kralj.

Tristan je suval mlinarja pred seboj in mu zapovedal, da naj sveti. Mlinar je vbogal, dasi se je tresel povsem životu, kakor da bi imel mrzlico.

Ko so prišli do prave sobe, je Tristan naglo na stečaj odprl vrata.

Ko sta zaljubljenca spoznala kralja, sta soglasno zaklicala:

"Milost! Milost!"

Krvoločno ju je gledal kralj. Henrika d. Alghier je pričela pla-

kati, paž je pa odločno rekel:

"Jaz sem edini krivec milostljivi gospod. Ali ne obupam. Moj kralj in gospod je milostljiv in mi bo odpustil, kakor bog grešniku odpusti."

"Ti se motiš, prijatelj," je mirno pričel Ljudevit. "Jaz sem grešen človek, kakor ti. Če bi bil bog, bi ti odpustil. Tako pa ne morem."

Kralj je hitro pogledal Tristana in se prijel za vrat. Tristan je vbogal in z mečem predrl pažu srce. Henrika je zaplakala, ko je zagledala svojega ljubljence v krvi.

"Stric, tudi na nji naj se zvrši pravica."

Tristan je tudi dvorni dami zasedil meč v prsi.

"To je pa glavni krivec," in kralj se je obrnil proti mlinarju.

"Ako bi jima on ne bil pomagal, tedaj bi se prešestnika ne bila shajala. Tebe bi bilo treba v olju kuhati. Poklekni lopov!"

Zopet je kralj segel po vratu in dve sekundi kasneje je bil mlinar obglavljen.

Zaničljivo je gledal kralj mrtva trupla potem pa Tristanu naročil, naj se čita za umorjence primerno število maš-zadušnic, češ da kaznuje le umrjoče truplo, nikakor pa neumrjoče duše.

Ko je kralj vrnil se domov, ga je že čakal njegov zdravnik, ki mu je natočil krepčalno pijačo. Predno je legel spat, je še naročil grofu — brivcu:

"Moje moči pešajo. Ali jaz nočem biti starček. Slabota mora zginiti. Pripravi jutri za ta čas zdravo, frišno, mladeniško kri. Kri naj se vzame le krepkim otrokom, da se bom v nji kopal in jo tudi pil. To mi bo še pomagalo. Ali molite vsi za mene, kajti to sredstvo le takrat pomaga, če je božji blagoslov v njem."

Sedaj je pričel kralj glasno moliti in je molil, dokler ni zaspal.

Tako so se menjavali dnovi krvoločnega, hinavskega in hudobnega kralja Ljudevita XI. Bili so drug drugemu podobni kakor jajce jajcu.

Vzlic temu je pa še mnogo ljudi, ki trdijo, da francoski narod ni imel pravice do revolucije, da ne bi bil smel obsoditi Ljudevita XVI. "a smrt, ker so francoski kralji vedno po očetovski skrbeli za svoj narod.

Pač lepa hvala za tako očetovsko skrb!

Listnica uredništva.

"Manu nero št. 5" v Milwaukee: Stroške za popir in poš. znamko bi si bili lahko prihranili.

Prošnje, za popustitev — od naše strani načelnega boja, niti grožnje, nam ne izpodmaknejo stališča, ki ga zavzemamo... Nasilje vračujemo z nasiljem — — —

Razumeli?!

I. Puček, Peru, Ills.: Dopis je prišel prepozno za to številko. Prihodnjič torej! Ostalo preskrbimo. — Pozdrave!

— "Narodni očetje" v Washingtonu hočejo pomnožiti vojaštvo in mornarico. Denar v to svrhu se bo iztekal iz delavcev na ta način, kot v Avstriji, Nemčiji in drugod — potom dohodninskega davka, ki naj bi služil ob enem tularcu trustu. Za temi komedijami tiči nagota amer. ljudskih osrečevalcev.